

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSGAARDEN

Nr. 5 . April—Maj 1943.

Valget.

Et Valg blev overstaaet, et Valg, der var enestaaende i vor politiske Historie. Under Forhold som aldrig før gik det danske Folk til Afstemning, og med et saa fuldtonende Ja, som der kan tænkes, svarede man paa Spørgsmaalet for eller mod Folkestyret.

Men der var mere end dette i Svaret, der laa en Bekræftelse af, at vel kan vi strides om Detailspørgsmaal, men i et staar vi uden Vaklen, naar det gælder Danmark, da er vi et enigt Folk.

Ofte nok er der sagt, at med Demokratiet og det deraf følgende Partivæsen kan der kun avles Strid og Bitterhed, maaske er der kommet megen unødvendig saadan med i det, man med et Ord kalder Politik, men vil

dette ikke i nogen Grad forsvinde efter dette? Og Svaret paa, hvad vi naaede, giver vi ved at henvise til den Kultur, der er groet op af Folkestyret. Kunde noget andet System have givet os vor Andelsbevægelse? Kunde noget andet System have skabt den Form for social Forsorg, vi med Rette er stolte af? Dette kun for at vise enkelte Kendsgerninger.

Lad andre om, hvorledes de vil ordne deres Sager, vi ved, hvad vi vil, og vi blander os ikke i de andres. Dette var Valgets Lære, og det var mere end Ulejlighed værd.

J. P.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.

Red. af *Jørg. Petersen* (ansvarlig) og *Chr. Damm*.

Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde.

„Slægtgaards-Arkivet“,
Dosseringen 14, København N.

Landsbestyrelsen:

Gaardejer *Jørgen Petersen*, Thorsgaard, Gislinge
(Formand).

Gaardejer *Jens Jensen*, Sode pr. Hejsager (Næst-
formand).

Greve *F. C. R. Scheel*, Ryegaard pr. Kirke Saaby.
Sognefoged, Gdr. *Hans Pedersen*, Holmegaard,
Sanderum.

Proprietær *Chr. Østergaard*, Bostrup Østergaard
pr. Jebjerg.

Sognefoged, Gdr. *Andr. Kaad*, Kaadsager, Minte-
bjerg pr. K. Hørup.

Parcellist *Niels Larsen*, Veddinge pr. Faarevejle.

Foreningens Sekretær: *Chr. Damm*.

Foreningens Kasserer: Prokurist *O. Svarer*.

Foreningens juridiske Konsulent: Sagfører, cand.
jur. *M. Hesselbjerg*, Hillerød.

Foreningens Revisor: Statsautoriseret Revisor *Kr.
Foged*, København.

Som Medlemmerne vil se af den andetsteds staaende Annonce, afholder Foreningen ordinær Generalforsamling Mandag den 10. Maj Kl. 2 i Fyns Forsamlingshus i Odense.

Vi haaber, at Generalforsamlingen vil blive besøgt af mange Medlemmer, især fra Fyn. Dagsordenen kan ikke bekendtgøres endnu, men foruden Regnskabsaflæggelse og Bestyrelsesvalg vil der blive indledet en Diskussion angaaende Foreningens praktiske Indsats. Vi haaber, at der vil komme et godt Udbytte af denne Diskussion, saa vi klarere end hidtil kan forme Foreningens Arbejde paa dette Omraade.

Kan det lade sig arrangere — og bliver der Tid dertil —, skal vi desuden søge at faa en god Taler til Mødet.

Altsaa: Reservør den 10. Maj til en Udflygt til Fyns Hovedstad.

*

Paa Mødet i Svendborg blev der, som andetsteds omtalt, vedtaget at udskille Øerne Langeland og Ærø fra den lokale Afdeling for Svendborg Amt og oprette særskilte Lokalafdelinger paa de to Øer. Der er begge Steder over 150 Slægtsgaarde, og begge Steder er der over 50 Medlemmer i Foreningen. Ved Redaktionssekretær V. Orloffs Initiativ er der nu oprettet Lokalafdelinger paa begge Øer med hver sin Bestyrelse.

I Bestyrelsen for Lokalafdelingen paa Langeland er indtraadt Carl Rasmussen, Lollesgaard, Leth-Jensen, Anneksgaarden, Skrøbelev, L. C. Christensen, Gundersgaard, Greve Knuth, Egeløkke, og A. Petersen, Kædebygaard.

I Bestyrelsen for Lokalafdelingen paa Ærø er indtraadt: H. P. Hansen, Dunkær, Møller Jensen, Bregninge, Laurits Sandager, Sandagergaard, Rasmus Rasmussen, Nørremosegaard ved Marstal, og Sognefoged Holgersen, Søby.

Redaktionssekretær Orloff i Svendborg har i det hele taget gjort et stort Arbejde for Foreningen i Fyns Stift, og vi kan først og fremmest takke ham for, at vi har saa mange Medlemmer der. Der er godt 850 Medlemmer i Fyns Stift, og vi haaber, at dette Tal overstiger 1000 til Generalforsamlingen.

*

Til Trods for, at det af økonomiske Grunde er vanskeligt at gennemføre en Møderække over hele

Slægt og Jord

En landbrugspolitisk Studie

Af M. HESSELBJERG

Kr. 1,50

Bogens Opgave er at vise, at Formaalet — en uafhængig Landbostand — bedst og lettest kan naas gennem en fornuftig Arvegaardslovgivning m. Henblik paa Overdragelse af Landejendomme.

. . . det giver Belæring og Stof til nøje Eftertanke, og den er et saa vægtigt Indlæg vedrørende Tidens Vanskeligheder, at den simpelthen bør kendes af alle, der interesserer sig for disse Problemer. (Ugeskrift for Landmænd)

Nyt Nordisk Forlag — Arnold Busck

Danebod Højskole - Fynshav (Als)

3 og 4 Mdr.s Sommerskole fra 3. Maj
5 Mdr.s Vinterskole fra 3. November.
Skoleplan sendes.

Frede Terkelsen.

Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde.

Generalforsamlingen

afholdes Mandag den 10. Maj Kl. 2¹/₂ i Fyns Forsamlingshus i Odense.

Dagsorden paa Generalforsamlingen.

Reservér denne Dag til en Odenserejse.

Landet, vil vi se at faa arrangeret et Møde paa Møen i Løbet af April Maaned for her at faa oprettet en Lokalforening. Vi har nu her godt og vel 100 Medlemmer, og Interessen for Arbejdet er stadig stigende. Der vil blive indbudt til dette Møde ved Brev til de enkelte Medlemmer.

*

Vore to unge Medarbejdere, H. Winther Hansen og Henry Bliksted, som har skaffet Foreningen de fleste af dens Medlemmer, fortsætter nu Arbejdet i de Egne af Landet, hvor vi endnu ikke har kunnet gøre en Indsats. H. Winther Hansen har i den senere Tid virket paa Møen og paa Næstved-Eggen. H. Bliksted, som har virket baade i Sønderjylland og i Vejle, Ribe og Ringkøbing Amter, har desværre maattet ligge stille i 3—4 Maaneder, idet han blev bidt af en Hund. Men han vil nu forsøge at optage Arbejdet igen i Begyndelsen af April Maaned.

*

I den senere Tid er vi fra forskellige Egne af Landet, saaledes baade fra Als og fra Vejleegnen, blevet gjort opmærksom paa, at et Forlag har sendt Folk ud for at tegne Subskribenter paa et Værk om danske Gaarde. Værket er ret dyrt, men Agenterne lover Folk, at Gaardens og Slægtens Historie kommer med heri sammen med Fotografier osv. Foreningen vil gerne gøre opmærksom paa, at den intet har med nævnte Virksomhed at gøre. Tværtimod har vi advaret vore Medlemmer og andre at købe dette Værk, idet der ikke i dette Værk vil blive givet andet og mere end den Beskrivelse, som Gaardejerne selv kan give. Efter de Erfaringer, vi har gjort med Hensyn til Undersøgelse af Slægtsgaarde, vil en Undersøgelse af Hundreder af Gaarde, som skal til for at kunne bære et saadant Værk økonomisk, slet ikke kunne gennemføres paa en begrænset Tid. Selv om man sætter alle de Folk i Gang, som man kan finde, vil der gaa Aar, før Undersøgelserne er sluttet og kan være til Værdi for de Penge, der ofres. Og samtidig vil disse Undersøgelser koste saa meget, at Udsendelsen af Værket vil give et stort Underskud.

9 Møder paa Fyn og i Sydjylland

Stadig større Tilslutning og bedre Samarbejde

Foreningen har i den første Halvdel af Marts Maaned afholdt 9 Møder paa Fyn og i Sydjylland. Møderne har haft god Tilslutning, især naar man tager de vanskelige Trafikforhold og det tidlige Markarbejde i Betragtning. Og de har alle vist, at Interessen for Foreningens Arbejde er i stadig Stigning, ligesom Foreningen vokser støt i disse Egne af Landet.

Assens Amtsradsreds.

Den 4. Marts begyndte Møderækken med et Møde paa Marcussens Hotel i Assens. Mødet aabnedes af Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm. Journalist Chr. Damn gav en Række Oplysninger om Foreningens Arbejde, hvorpaa Forfatteren Salomon J. Frifelt talte om: „Grundlaget for vor Danskhed i Dag“. Ved et fælles Kaffebord fulgte der en Diskussion, hvorefter der foretoges Valg til Bestyrelsen for Lokalforeningen for Assens Amtsradsreds. Valgt blev det tidligere Udvalg: Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm; Gaardejer A. J. Nielsen, Gadstrup Skovlund; Sognefoged H. Knudsen, Krongaard, Orte; Gaardejer R. J. Madsen, Idendgaard, Mygind; og Gaardejer H. A. Hansen, Kærbyholm.

I følgende Sogne er der Tillidsmænd:
 Baagø Sogn: Sognefoged Simon Hansen;
 Balslev Sogn: Sognefoged Th. A. Davidsen;
 Barløse Sogn: Sogneraadformand R. Jørgensen, Thaarup; Brenderup Sogn: Sognefoged Asger F. Hansen; Dreslette Sogn: Hans Chr. Pedersen, Bregneholm, Flemløse; Ejby Sogn: Karl Mortensen, Østergaard; Fjelsted Sogn: Sognefoged C. Busse, Vestergaard, Fjelstervang; Gamburg Sogn: Sognefoged Julius Rasmussen, Strandgaard; Helnæs Sogn: Sognefoged A. Bang; Hølevad Sogn: R. J. Madsen, Idendgaard; Husby Sogn: Fru Karoline Petersen, Nørregaard, Eskør; Indslev Sogn: Sognefoged H. G. Jensen; Kerte Sogn: P. Jørg. Petersen, Ellegaard, Ørsbjerg; Kærum Sogn: Rasmus Iver Jensen, Saltofte; Nr. Aaby Sogn: Arnold Nielsen, Gadstrup Skovlund; Orte Sogn: Sognefoged K. Knudsen, Krongaard; Rorslev Sogn: Sognefoged N. Chr. Nielsen, Rorslev; Rørup Sogn: Sognefoged C. Clausen, Munkgaarde; Sandager Sogn: Sognefoged And. Nielsen; Sønderby Sogn: Rasmus Hansen, Divendal; Turup Sogn: H. P. Petersen, Hesbjerggaard; Udby Sogn: A. L. Andersen, Gammelgaard; Vejlbj Sogn: Sognefoged Jørgen Rasmussen; Ørslev Sogn: Sognefoged Jens Jørgensen, Enggaard; Ørsted Sogn: Sognefoged Marius Petersen, Ørsted.

Odense Amt:

Den 5. Marts afholdtes Mødet i Fyns Forsamlingshus i Odense. Sognefoged Hans Pedersen, Holmegaard, Sanderum, bød velkommen. Journalist Chr. Damm gav Oplysninger om Arbejdet, hvorefter Forfatteren Salomon J. Frifelt talte. Til Bestyrelsen valgtes alle Medlemmer af det nedsatte Udvalg, nemlig: Sognefoged Hans Pedersen, Holmegaard, Sanderum; Gaardejer H. Kragh, Kraghsgaard, Mesinge; Proprietær Jacobsen, Vosemose; Gaardejer L. Chr. Larsen, Sønderlø; Amsraadsmedlem Jørgen Greve, Skalbberg; Gaardejer H. Lorens Hansen, Truelse; og Gaardejer H. Pedersen, Kamgaard, Tommerup.

Svendborg Amt:

Mødet i Svendborg afholdtes den 6. Marts paa Hotel „Hafnia“. Formanden for Lokalforeningen, Sognefoged Niels Jørgen Nielsen, Vejstrup, bød velkommen, hvorefter Forfatteren Salomon J. Frifelt talte og Journalist Damm gav Oplysninger. Ved det paafølgende Kaffeboard læste Forfatteren desuden en jysk Fortælling.

Det vedtoges at dele Svendborg Amt, saaledes at der oprettes en særlig Lokalafdeling for Langeland og en anden for Ærø. Af Bestyrelsen for Svendborg Amt udgik derefter: Rs. Thomsen, Stenodden, samt fra Ærø: H. P. Hansen, Dunkær, og fra Langeland: Carl Rasmussen, Lollesgaard, Simmerbølle. Bestyrelsen kom til at bestaa af: Sognefoged Niels Jørgen Nielsen, Vejstrup (Formand); Gaardejer Knud Grøftehaug, Ellerup; Sogneraadformand Herman Nielsen, Egense; H. H. Rytter, Svendborg; Gaardejer Hans Pedersen, Nyby; Sognefoged Jørgensen, Horne; og Gaardejer Jørgen Jørgensen, Ringe.

I Svendborg Amt er der følgende Tillidsmænd: Aarslev Sogn: Hans Jensen, Skytløkkegaard; Aastrup Sogn: Sognefoged Andr. Andersen, Gamskærgaard; Allested Sogn: Sognefoged Hans Pedersen, Allested; Bjergby Sogn: Rasmus Thomsen, Stenodden, Nyby; Bovense Sogn: Sognefoged Johs. Nielsen; Brahetrolleborg Sogn: Niels Krogh, Fuglsang, Fagsted (sydl. Distr.); Sognefoged Th. Kløverpris, Kløverpris (nordl. Distr.); Bregninge Sogn: Hans Pedersen, Ny Nyby; Brudager Sogn: H. J. Freltofte, Brudager; Drejø Sogn: Henning Henningsen, Drejø; Egense Sogn: H. Sørensen Hansen, Egense; Ellinge Sogn: Sognefoged Rs. J. Hansen, Toftegaard; Flødstrup Sogn: Sognefoged Villh. Nielsen; Frørup Sogn: Klavs Kroman, Holbækgaard, og Chr. Christiansen, Morsminde; Gestelev Sogn: E. Andersen, Gestelev Vestergaard; Gislev Sogn: Forpagter Erik Hansen, Lundsgaard, Sandager; Gudbjerg Sogn: Knud Grøftehaug, Ellerup; Gudme Sogn: Sognefoged Niels Chr. Nielsen, Gudme; He-

den Sogn: Sognefoged P. Grønnegaard, Heddenn; Hellerup Sogn: Sognefoged Kr. Andersen, Kragegaard; Herrested Sogn: Sognefoged Vald. Hansen, Herrested; Herringe Sogn: H. P. Havelund, Rudme; Hillerslev Sogn: Sognefoged Hans Pilegaard, Sallinge; Hjulby Sogn: Sognefoged Einar Pedersen, Hjulby; Horne Sogn: Jørgen Jørgensen, Stigergaard; Kirkeby Sogn: Rs. P. Rasmussen, Aavang, Kirkeby; Kværndrup Sogn: Jens Holm, Gultvedholm; Landet Sogn: Rs. Hansen, Dinesgaard; Langaa Sogn: Rs. Jensen, Højagergaard; Ollerup Sogn: Johs. Hansen, Granlund Skovmark; Oure Sogn: C. Balmann, Hjørnegaarden, Oure; Ringe: Sognefoged N. Chr. Larsen (vestre Distr.), Jørgen Jørgensen, Overgade, Ringe; Skaarup Sogn: J. P. Nielsen, Skovgaard; Stenstrup Sogn: P. Rasmussen, Rødme; Strynø Sogn: Sognefoged N. M. Nielsen; Søllinge Sogn: Sognefoged Kr. Kristensen, Eskildstrup; Sønderbroby Sogn: Kr. Jeppesen, Nygaard; Sønder-Højrup Sogn: Sogneraadsformand Jørgen Pedersen, Østergaard; Sørup Sogn: H. H. Rytter; Turø Sogn: Martin Nielsen, Turø; Tved Sogn: Otto Vang; Vantinge Sogn: Frk. Sofie Jørgensensn, Vantinge; Vejstrup Sogn: Sognefoged N. Jørg. Nielsen, Vejstrup; Vester Skerninge Sogn: Jens Kirkegaard; Ørbæk Sogn: Sognefoged Hans Nielsen, Ørbæk; Ø. Skerninge Sogn: Sognefoged H. Nørremand, Møllegaard.

Tillidsmandsmøde i Haderslev Amt.

Den 8. Marts afholdtes der Tillidsmandsmøde paa „Harmonien“ i Haderslev. Foreningens Næstformand, som er Formand for Lokalforeningen for Haderslev Amt, Jens Jensen, Sode, ledede Mødet og gav sammen med Journalist Damm en Oversigt over Foreningens Arbejde. Der er nu Tillidsmænd i alle Sogne i Amtet. Til Tillidsmand i Brandrup Sogn udpegedes: Holger R. Andersen, Rurup; Christiansfeld Flække: Theodor Larsen, Christiansfeld; Gl. Haderslev Sogn: Jakob Efsen, Langkjær; Hammelev Sogn: Hans Skau, Skovgaard; Hjerndrup Sogn:

Thomas Hjorth; Jels Sogn: P. Bindeballe, Raungaard; Jægerup Sogn: Jørgen Junker; Moltrup Sogn: Iver Nissen, Bramdrup; Skodborg Sogn: Peter Grosbøl, Skudstrup; Sommersted Sogn: Sognefoged Jørg. Pedersen; Starup Sogn: Jens Suurballe, Lunding; Tirsland Sogn: Anders Huusmann, Götterup; Vojens Sogn: Mathias Nørgaard, Billund.

Af Drøftelsen om Foreningens Arbejde fremgik Tillidsmændenes Interesse for Sagen, og ikke saa faa Tillidsmænd har Kendskab til Slægtsgaardene i deres Sogn og udfører et godt Arbejde for Foreningen.

Aabenraa Amt.

Den 9. Marts blev der afholdt Møde paa „Folkkehjem“ i Aabenraa for Lokalforeningen for Aabenraa Amt. Mødet lededes af Peter Agertoft. Jens Jensen og Damm gav Oplysninger om Arbejdet, og Landsarkivar Gribsvad talte om Slægtsforskning.

Til Bestyrelse valgtes Peter Agertoft, Varnæs (Formand), Mathias Knudsen, Bjolderup (Næstformand); Hans Thielsen, Holbi, Jep Holdt, Svennesgaard, Nørby, og Nis Petersen, Øbening.

Til Tillidsmænd udpegedes: Adsbøl Sogn: Sognefoged J. Ferdinand, Postdam; Bjolderup Sogn; Mathias Knudsen, Hjolderup; Bov Sogn: Andr. C. Schmidt, Lindegaard, Kollund; Egvad Sogn: Nis Petersen, Øbening; Ensted Sogn: Johan Loff, Hostrupskov; Felsted Sogn: Peter R. Eskildsen, Felstedskov; Hellevad Sogn: Peter Petersen, Svejlund; Hjordkær Sogn: Nikolaj Haase, Sdr. Ønlev; Holbi Sogn: Hans Thielsen, Holbi; Klipleve Sogn: Sogneraadsformand Johs. P. Nielsen; Kværs Sogn: Hansen, Vaarbjerg; Løjt Sogn: Jep Holdt, Svennesgaard, Nørby; Rinkenæs Sogn: Claus A. Christensen, Dalsgaard; Rise Sogn: Jørgen Jørgensen, Søst; Uge Sogn: Jacob Hansen, Kastvraa; Varnæs Sogn: Niels Gammelgaard, Skovbølmoose; Øster Løgum Sogn: Mads Lorentsen, Lundsgaard, Hovslund.

Tillidsmandsmøde i Sønderborg Amt:

Den 10. Marts afholdtes der paa „Søn-

derborghus“ Tillidsmandsmøde for Sønderborg Amt. Ligesom i Haderslev var Tillidsmændene meget interesserede i Arbejdet. Sønderborg Amt staar da ogsaa procentuelt med det højeste Medlemstal af alle Amter.

Jens Jensen og Damm gav Oplysninger om Arbejdet, og man var enige om, at der netop i Sønderjylland maa gøres en stor Indsats for at bevare Gaardene i de gamle Slægter.

Af Bestyrelsen, som bestaar af: Hans Alexandersen, Sottrup; Sognefoged Valdemar Ludvigsen, Nybøl, Sparekassedirektør Andr. Thomsen, Skodsbøl, H. Sarsgaard, Holm, Chr. Clausen, Kettingskov, Jørgen Nielsen, Miang, og Peter Petersen, Egen, blev Hans Alexandersen valgt til Formand og Chr. Clausen til Næstformand.

Tønder Amt.

Den 11. Marts afholdt Foreningen sit første Møde i Tønder Amt paa det nye „Tønderhus“, dette store og ualmindeligt smukke Forsamlingshus for Vesteregnens Danskhed. Gaardejer Mathias Jepsen, Rørkær, ledede Mødet, og Jens Jensen og Damm gav Oplysninger om Foreningens Virke, hvorefter Forfatteren Salomon J. Frifelt talte.

Til Bestyrelse for Tønder Amt valgtes: Mathias Jepsen, Rørkær; N. Evald, Roost; P. Chr. Petersen, Bylderup; P. Obeling Andersen, Brøns; Chr. Ludolf Lytsen, Østerby.

Til Tillidsmænd i Sognene udpegedes: Abild Sogn: Jes Andersen; Arrild Sogn: N. Evald, Roost; Ballum Sogn: P. Mathiesen, Vesterende; Brede Sogn: Søren Clausen, Svanstrup; Brøns Sogn: P. Obeling Andersen, Virkelyst; Bylderup Sogn: P. Chr. Pedersen; Daler Sogn: Chr. L. Lytsen, Østerby; Døstrup Sogn: Cornelius Schmidt; Hjerpsted Sogn: Claus Nissen; Hostrup Sogn: Mathias Jepsen, Rørkær; Hviding Sogn: Carl Hostrup, Høgsbrogaard; Højrup Sogn: M. Andersen Schmidt, Arnum; Højst Sogn: Johs. Demant, Søvang; Løgumkloster Landsogn: Sognefoged Poul Outzen; Løgumkloster Flække: Jørgen Andersen, Sølstedgaard; Mjolden Sogn: H. P. Hansen, Ottersbøl; Mø-

geltønder Sogn: Sogneraadsformand Sønnik Thomsen; Nr. Løgum Sogn: Claus Friis, Løgumgaard; Randerup Sogn: Sognefoged Mathiesen; Rejsby Sogn: Chresten Pedersen, Kærbølling; Roager Sogn: Chr. Beier, Vesterbæk; Rømø Sogn: Carl Jensen, Tvismark; Skast Sogn: P. Terkelsen; Skærbæk Sogn: Andr. Svendsen, Hjemsted; Spandet Sogn: P. M. Schmidt, Spandetgaarde; Tinglev Sogn: Jessen, Visgaard; Tønder Landsogn: H. Petersen, Korntved; Udbjerg Sogn: Jørgen Jørgensen, Sæd; Visby Sogn: And. P. Møller, Visby; Vodder Sogn: Nis Tønder, Birkelev.

Ribe Amt:

Den 12. Marts holdtes der Møde for Medlemmer i Ribe Amt paa Hotel „Varde“ i Varde. Jens Jensen og Damm gav Oplysninger om Foreningens Arbejde, og Forfatteren Salomon J. Frifelt talte.

Der valgtes en Bestyrelse, som kom til at bestaa af: Kresten P. Kristoffersen, Hustedgaard; Frederik Søndergaard, Torstrup; Martin Jacobsen, Lydum; Nis Carstensen, Horne; og Frederik Hansen, Askov.

Til Tillidsmænd udpegedes: Aal Sogn: Marius Jensen, Fredtoft; Ansager Sogn: Arne Markussen, Skovlund; Anst Sogn: P. Schjelde, Roved; Billum Sogn: Jørgen Burgaard, Billum; Brøndum Sogn: Holger Willesen, Solbakkegaard; Bække Sogn: Jens Jensen, Guldbjerg; Føvling Sogn: fhv. Folketingsmand Ludvig Elbæk Jessen, Sønderager, Stenderup; Grene Sogn: Peder Johnsen, Plovslund; Henne Sogn: Laurids Rotbøl, Stausø; Hodde Sogn: Sognefoged Johannes Sørensen, Hodde; Horne Sogn: Thomas Larsen Pallesen, Malle; Hunderup Sogn: Niels Møller, Kragelund; Janderup Sogn: Frands Bennedsen, Janderup; Jerne Sogn: Antonius Sørensen, Thamsgaard, Novrup; Jordrup Sogn: Jens Boesen, Knudsbøl; Kvong Sogn: Jørgen Mathiasen, Aasted; Lindknud Sogn: Poul Nikolajsen, Hovborg Kro; Lunde Sogn: Holm Kristensen, Kastkær; Lydum Sogn: Martin Jakobsen, Rærup; Lønne Sogn: Aage C. Nielsen, Klintlund, Lønne; Nr. Nebel

*Den store Have foran Fjeldsted
Damgaard paa Fyn, tilhørende
J. Hansen.*

Sogn: Jens Mouridsen, Sædding Storgaard; Tistrup Sogn: Frode Uhre, Uhregaard, Tistrup; Torstrup Sogn: Chr. N. Bennetsen, Firhøje; Varde Landsogn: Chresten Olsen, Orten; Vejen Sogn: Ingeniør O. Vang Lauridsen; Verst Sogn: Kr. P. Kristoffersen, Hustedgaard; Ølgod Sogn: Hansen, Kjærhovedgaard, Hjedding; Øse Sogn: P. Pedersen, Myrebjerg.

Vejle Amt:

Den 13. Marts holdtes der Møde for Medlemmerne i Vejle Amt i „Den folkelige Forsamlingsbygning“ i Fredericia. Gaardejer Gyde Gydesen, Jaungaard, Erritsø, ledede Mødet. Jens Jensen og Damm gav Oplysninger om Foreningen, og Forfatteren Salomon J. Frifelt talte.

Der valgtes en Bestyrelse, som kom til at bestaa af: Gyde Gydesen, Jaungaard, Erritsø, Gregers Lind, Bjærtgaard, Karl Larsen, Kirkeballegaard, Tavlov, Anders Andersen, Skovbølling, Pjedsted, og L. B. Andersen, Ure, Brande Sogn.

Til Tillidsmænd udpegedes: Erritsø Sogn: Gyde Gydesen; Gaverslund Sogn: H. Buhl, Elkjærhus; Herslev Sogn: Kristen Skov, Skovborggaard, Højrup; Pjedsted Sogn: A. Andersen, Skovbølling; Raarup Sogn: L. Sørensen, Holstdal, Gramrode; Skærup Sogn: Henrik Buhl, Haugaard, Skærup; Smidstrup

Sogn: Aage Sørensen, St. Velling; Stenderup Sogn: Chr. Bramsen, Lauritzminde; S. Bjært Sogn: Gregers Lind, Bjærtgaard; Taps Sogn: P. Damgaard, Aastorp; Taulov Sogn: Karl Larsen, Kirkeballegaard; Vilstrup Sogn: Kr. Poulsen, Skousgaarde; Viuf Sogn: Chr. Jessen Petersen, Hauerballegaard; Vonsild Sogn: Proprietær O. Tingleff, Sønderholm; Vrigsted Sogn: H. P. Østergaard-Hansen, Skuulsballe; Ødis Sogn: Boje Jørgensen, Ødis Bramdrup.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne

Anker Heegaardsgade 4 . København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug
samt Grundforbedringslaan.

Cirkulerende Kasseobligationer ca. 307 Mill. Kr.

Reserver: ca. 14 Mill. Kr.

Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives.

Foreningens Regnskab

Driftsregnskab

1. April—31. December 1942.

Udgifter:		Indtægter:	
Provision til Agenter	9.370,28	Indgaaet Kontingent:	
Tryksager & Duplikering	2.027,26	54 Medlemmer a Kr. 3,00 .	162,00
Porto	2.297,21	3.700 — - -	5,00 . 18.500,00
÷ Refunderet	689,50	7 — - -	10,00 . 70,00
Annoncer, Telegrammer & Telefon	689,88	1 — - -	20,00 . 20,00
Avisudklip	317,65	1 — - -	50,00 . 50,00
Gager	230,00	1 — - -	300,00 . 300,00
Husleje	270,00		
Revision	500,00	3.764 Medlemmer	19.102,00 19.102,00
Møder, Foredrag m. m.	541,10	Underskud	4.548,84
Vedligeholdelse	127,60		
Honorar til Sekretæren	3.611,56		
Slægtsgaardsarkivet (jvf. nedenstaaende)	1.800,00		
Foreningens Tidsskrift:			
Udgifter til Trykning	1.209,50		
÷ indgaaet for Annoncer	50,00		
	1.159,50		
Formanden: Rejser, Porto m. m.	500,00		
Rejser	898,30		
	<u>23.650,84</u>		<u>23.650,84</u>

Slægtsgaardsarkivets Driftsregnskab

1. April—31. December 1942.

Udgifter:		Indtægter:	
Diverse Arkivundersøgelser	401,25	Tilskud fra Foreningen	1.800,00
Udbetalt Sekretær Damm for Arkivundersøgelser	1.398,75		
	<u>1.800,00</u>		<u>1.800,00</u>

Status

pr. 31. December 1942.

Aktiver:		Passiver:	
Postgiro	39,29	Diverse Kreditorer	4.043,84
Kapital Konto:		Laan	500,00
Underskud ifl. Driftsregnskab	4.548,84		
÷ Kredit Saldo den 1. April			
1942	44,29		
	<u>4.504,55</u>		<u>4.543,84</u>
	<u>4.543,84</u>		

Ovenstaaende Driftsregnskaber og Status har jeg udarbejdet i Henhold til min i Bestyrelsens Forhandlingsprotokol indførte Beretning og fundet i Overensstemmelse med de forelagte Bøger og Bilag.

København, den 26. Marts 1943.

K. Foged,
statsaut. Revisor.

Ovenstaaende Regnskab omfatter Foreningens andet Regnskabsaar, der som anført i vort Blad „Slægtsgaarden“ Nr. 4 er afkortet

til en ni Maaneders Periode, for at Regnskabsaaaret for Fremtiden kan følge Kalenderaaaret.

En Sammenligning med det første Regnskabsaar viser en Udvikling, der har overskredet de største Forhaabninger. Medlemsantallet er i det forløbne Aar vokset fra 632 til 3764, men det er desværre ikke blot Indtægterne, der er vokset. Udgifterne har holdt Trit med Indtægterne, og endda overskredet disse, hvilket er resulteret i et Underskud paa Kr. 4.548,84. Ved Aarets Begyndelse blev der udarbejdet et Budget, som er angivet i den udsendte Aarsberetning. Paa Tidspunktet for Budgetlægningen var det umuligt at se, hvorledes Udviklingen vilde blive, og en Sammenligning af nærværende Regnskab med Budgettet viser ret store Divergenser for saavel Indtægter som Udgifter.

Indtægterne er saa godt som fordoblede, men Udgifterne har ogsaa langt overskredet Budgetrammerne, hvilket især gælder den Erhvervsprovision, der var afsat for Tegnningen af nye Medlemmer.

I Budgettet var Provisionen beregnet til Kr. 2500,00, men har ifølge Regnskabet andraget Kr. 9.370,28. Ligeledes var det heller ikke Meningen, da Budgettet blev lagt, at Sekretæren skulde anvende mere end en minimal Del af sin Arbejdskraft for det stipulerede Lønbeløb, men den kolossale Udvikling har i Aarets Løb lagt Beslag paa Sekretærens hele Arbejdstid, hvorfor det har været nød-

vendigt at højne dennes Gage, saaledes at Foreningen kunde yde sin Hovedkraft nogenlunde taalelige Vilkaar.

I Aarets Løb fandt Bestyrelsen det formaalstjenligt, at Foreningen fik et Samlingsorgan, hvorfor Bladet „Slægtsgaarden“ blev startet.

Udgifterne hertil har andraget Kr. 1.160,00, og desuden medført en stor Portoudgift, til hvilke Beløb der naturligvis heller ikke ved Budgetlægningen har kunnet tages Hensyn.

Med alle disse Fødselsvanskeligheder er der nu forsøgt at tage Haand i Hanke derved, at der er engageret en Kasserer, som arbejder i nær Tilknytning til saavel Foreningens Sekretær, Revisor som det nyoprettede Forretningsudvalg, og Formaalet er nu at bringe det rigtige Forhold frem imellem Udgifter og Indtægter og faa fastsat bestemte Rammer for Udgifter, der ikke maa overskrides.

Denne skærpede Kontrol har allerede øvet sin Indflydelse, idet et Regnskab udarbejdet pr. 18. Marts 1943 viser, at Størsteparten af Underskudet pr. 1./1. 1943 allerede er bragt ud af Verden.

Med Hensyn til Foreningens 3. Regnskabsaar blev der ved Mødet i København den 7. Januar 1943 fremlagt og vedtaget et Budget, der saa saaledes ud:

Det foreslaaede Budget for Aaret 1943.

Foreningen.

Indtægter:	Kr.	Udgifter:	
Tegnede Medlemmer i 5 Kr., ca. 4000	20,000,00	Husleje	360,00
Forventet Tilgang af Medlemmer, 2500 a 5 Kr.	12.500,00	Varme, Lys m. m.	90,00
Tegningsprov. a 3,50 pr. Medl.	8.750,00	Gager:	
Forventet Tilskud ifølge Tilsagn	500,00	Sekretær	3.240,00
		Kontordame	1.200,00
		Kasserer	1.000,00
		Juridisk Konsulent	450,00
		Revisor	450,00
			6.340,00
		Porto	1.500,00
		Tryksager, Skrivemateriale	500,00
		Rejseudgifter (Bestyrelse m. m.)	1.200,00
		Afgift til Lokalforeninger til	
		Møder, Foredrag m. m.	2.000,00
		Tilskud til „Slægtsgaards-Arkivet“ (se nedenfor)	4.200,00
		Tilskud til Medlemsbladet (se nedenfor)	3.850,00
		Diverse uforudsete Udgifter	500,00
			20.540,00
	24.250,00	Overskud	3.710,00

Slægtsgaards-Arkivet.

Honorar til Sekretær	3.240,00	
Tilskud fra Foreningen (Herfor skal foretages mindst 150 Undersø- gelser).		4.200,00
Udgift til Rejser, Kon- tor m. m.	960,00	
	4.200,00	4.200,00

Medlemsbladet.

Tilskud fra Foreningen		3.850,00
Indtægt ved Annoncer		1.800,00
Trykning af 6 Numre pr. Aar a 500 Kr.	3.000,00	
Forsendelsesomkostnin- ger	1.800,00	
Klicheer	250,00	
Redaktionshonorar til Formand el. Redaktør	600,00	
	5.650,00	5.650,00

Grundlaget for vor Danskhed i Dag -.

I det Foredrag, som Forfatteren Salomon J. Frifelt holdt ved flere af de andet Steds omtalte Møder, omtalte Frifelt bl. a. de gamle danske Landslove — Skaanske Lov, Kong Eriks, Kong Valdemars og Jydske Lov — som een af Danskerfolkets største Bedrifter, baade litterært, etisk og lov-mæssigt! — —

I disse gamle Lovværker nævnes Gang paa Gang „Loven af Arild“. Det vil sige: Loven af Ælde, den, som ingen kender Udspring eller Alder for.

Og Loven af Arild, der ligesom bærer alle de Love, som siden i Tiden følger, er kort udtrykt:

Værne Jorden! Styrke Ætten! Hævde Arven!

For Jord, Æt og Arv er ligesom de 3 Mærketegn, der mere end noget andet bærer et Folks Livsvilje og samler det i et Rige.

Jorden er det bærende og blivende, hvor den enkelte i Slægten maa svinde.

Ætten er Myndighed og Styrke, saa den enkelte aldrig staa værgeløs eller ene, saa længe han hører til indenfor Slægtens Kreds.

Og Slægtens Bliven paa Slægtens Jord, det var de gamle Slægters og Loves Evighedstro.

Og det er Arven mere end noget andet, der gir Sammenhæng og Fasthed i Slægternes Livsløb og et Folks Tilværelse.

Se, derfor havde de gamle danske Rigslove saa meget at melde om Arv. Og der skelnes nøje mellem Arvejord og Købejord.

Med Købejord kan der handles og tuskes. Men for de Slægter, der formede og efterlevede de gamle danske Landslove, var det en utænkelig Tanke, at der kunde sjakres med Arvejord.

Som det hedder i „Skaanske Lov“:

„... Det samme er Ret om Guld som om Jord, at Arv gange til rette Arvinger. Men købes Jord med Guld, da gaar den som anden Købejord ..“.

Arvejorden var baade den enkeltes og Slægtens Livslijnje. For det var det store Ansvar ved at ha Arvejord i sit Væрге — det var ikke blot den enkeltes Eje, men Slægtens.

For som det hedder i baade Kong Eriks og Kong Valdemars Lov:

„For Jord skal Jord væрге!“

Det vil sige: Den, som har Arvejord i Eje, staa med større Ret end den, som kun har Købejord. — Men ogsaa med større Pligt til at væрге Jord og Arv og gi den videre i Slægten — — —

Se, derfor er det ikke et tilfældigt eller nymodens Paahit, naar der nu i de senere Aar er skabt en Sammenslutning eller Forening til Bevarelse af gamle danske Slægtsgaarde.

Det er kun en Videreførelse af ældgammel dansk Kultur og Lovkunst.

Og med de gamle danske Lovværker i Haanden kan vi fremholde, at de, der i Dag har Arvejord og Slægtsgaard i Eje og Væрге, de har ogsaa større Mulighed for at ha Sluttethed og Sammenhæng over deres Tilværelse end de fleste andre.

Det er indenfor Nationen en Forret og en Udmærkelse at sidde som Ejer af en Slægtsgaard. Men vi maa i samme Aandedrag føje til:

Det gir ogsaa større Pligt og Ansvar! — For „Jord skal Jord væрге!“

Den, der ejer Arvejord, har første Pligt til at værne Rigsjord!

Og den, der tar Arv, skylder Arv igen!

Det vil med jævne, dagligdags Ord sige, at vi, der har den Lykke at sidde som Væрге for en Slægtsgaard, vi har ogsaa den Skyldighed, at Arven føres videre i Slægten. — Ja, ikke blot Arvejord og Slægtsgaard bevaret, men at dansk Kultur, dansk Aand og dansk Retsopfattelse videreføres i vor Slægt.

Se, saaledes er det baade en Forret og et Ansvar at kunne være Medlem af Slægtsgaardenes Sammenslutning.

For det Grundlag, vi her staa paa og gaar ind for at videreføre, det er dansk Kultur og dansk Lovkunst gennem mere end 1000 Aar! — — —

Ja, saa langt i Tiden, baade tilbage og frem, rækker Synet fra en Slægtsgaards Toff! — — — —

Slægtsejendom og Arveret

Af Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, Hillerød.

I de Vedtægter, som Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde har vedtaget den 20. Maj 1942, findes en Bestemmelse om, at Foreningen skal søge at interessere Lovgivningsmagten for, at Slægtsgaardene forbliver i Slægten, eventuelt ved Gennemførelse af en Slægtsgaardslov. Man tænker sig saaledes den Mulighed, at der skulde gælde særlige Retsregler for visse Landbrugsejendomme, nemlig Slægtsgaardene. Man kan saa spørge om, hvad der skal forstaas ved en Slægtsgaard. Dertil maa efter almindelig Sprogbrug i hvert Fald kræves, at Ejendommen af den nuværende Ejer er erhvervet ved Arv eller Familieoverdragelse. Om man for at være i Overensstemmelse med Sprogbrugen skal kræve mere, f. Eks. at den har gaaet i Arv flere Gange eller har tilhørt Ejers Familie i en længere Aarrække, kan nok omdiskuteres. Naar Foreningen har stillet som Betingelse for Optagelse som Medlem, at Ejendommen har været i Ejers Slægts Besiddelse i mere end 100 Aar, er dette naturligtvis noget vilkaarligt, som den Art Grænser nødvendigvis maa blive. Hermed skal sikkert ikke være sagt, at en eventuel Slægtsgaardslov skulde sætte samme Grænse.

Den Tanke, som her er udkastet, er ny, idet der ikke i vor nugældende Ret findes særlige Regler om Landbrugsejendomme af denne Art, men den er tillige meget gammel, idet den er beslægtet med de Tanker, der laa til Grund for vore ældste Love. Den Tanke, at den nedarvede Jord skulde forblive i Slægten, har spillet en Rolle i nordisk Ret saa langt tilbage, som vi kan følge den, nemlig til det 12. og 13. Aarhundrede.

Vi finder i de nordiske Love fra denne Periode — der i Virkeligheden som Regel ikke var egentlige Love, men private Retsopteg-

nelser — og som vi kalder Landskabslovene, fordi de kun gjaldt for enkelte Landsdele, en vigtig Sondring mellem Arvejord og Købejord. Vi finder i alle disse Love Regler, der hviler paa den Tanke, at Arvejorden skal forblive i Slægten. Derfor skulde den Ejer, der vilde sælge den arvede Jord, først tilbyde den til sin Slægt, og dette skulde han bekendtgøre paa Tinge. Jydske Lov I 34 siger saaledes herom:

„Bonde maa sælge sin egen Jord til hvem han vil, naar han har lovbudt den paa tre Ting til næste Frænder, fædrene Jord skal tilbydes fædrene Frænder og mødrene Jord mødrene Frænder, men skøder han den, før han lovbyder, da kan hans næste Frænder tilbagekalde det, og han har forbrudt sine tre Mark. . . .“

Hvis Bonden saaledes ikke havde tilbudt sine Slægtninge Jorden paa 3 Tingdage, kunde Salget omstødes, og han ifaldt tilmed Bødeansvar. Det offentlige Udbud af Jorden til Slægten kaldes Lovbydelse.

Den Tanke, at den arvede Jord skulde forblive i Slægten, fandt ogsaa Udtryk i, at den var Særeje, medens Købejorden var Fællesje mellem Ægtefæller ligesom Løsøre.

Arvejord var i dansk og svensk Ret den Jord, som var erhvervet ved Arv eller ved Gave fra den, som Erhververen skulde arve. Det krævedes kun, at Jorden skulde være gaaet i Arv een Gang. I norsk Ret, hvor Arvejorden kaldes Odelsjord, krævedes derimod, at Jorden var gaaet i Arv flere Gange, efter den ældste Lov, Gulatingsloven, endog i 6 Generationer, efter en lidt yngre Lov, Frostatingsloven, dog kun i 4 Generationer. Da Norge fik en Lov for hele Landet 1274, krævedes efter denne Ejendomsbesiddelse i 60 Aar. Denne Aarrække blev ved Chr. V.s

norske Lov af 1687 forkortet til 20 Aar, og denne Frist gælder ogsaa i Nutiden. Odelsretten var saaledes oprindelig en meget aristokratisk Ret, der kun havde Betydning for Storbønderne, men senere fik den en mere demokratisk Form.

Disse særlige Regler om Arvejorden havde deres Oprindelse i et Samfund, hvor den største Part af Jorden ejedes af Selvejrbønder, altsaa overvejende var et Bondesamfund. Allerede paa Landskabslovenes Tid ejedes en betydelig Del af Jorden dog af Kongen, Kirken og Herremændene og blev af disse bortlejet eller bortfæstet. Gennem Middelalderen gik stadig mere af Jorden over til disse privilegerede Stænder, saaledes at Hovedparten af Bønderne blev Fæstere. Denne Udvikling var navnlig stærk i Danmark, og omkring 1685, da den gamle Matrikul udarbejdedes, var der kun ca. 1000 Selvejrbøndergaarde tilbage. Denne Udvikling var ikke til Gunst for den gamle Arvejordsret. Pligten til at tilbyde Jorden til Slægten bortfaldt i det 16. Aarhundrede for Adels Jordegods og gjaldt saaledes kun for Selvejrbønderne, men for disses Vedkommende blev den gentaget i Chr. V.s danske Lov af 1683. Bestemmelsen blev formelt vedtaget i 1927, men gik allerede af Brug i det 18. Aarhundrede undtagen paa Bornholm, hvor den gjaldt til 1887.

I Norge og Sverrig bevaredes derimod stadig et betydeligt Antal af selvejende Bønder, og disse holdt fast ved den nedarvede Ret. I Sverrig bevaredes Slægtens Fortrinsret til Arvejorden til 1863, og i Norge er den stadig levende i Form af Odelsretten. Denne har dog i Tidens Løb forandret Indhold. I Stedet for Forkøbsretten er traadt en Løsningsret. Hvis Odelsjord sælges ud af Slægten, kan de odelsberettigede indenfor en Tid af 3 Aar løse den tilbage for en Pris, der fastsættes efter Vurdering, og som forøvrigt ofte sættes ret lavt.

Som tidligere nævnt bortfaldt Lovbydelsespligten for Adels Jordegods i det 16. Aarhundrede, men senere opstaar en ny Art

Slægtsejendom, der særlig havde Betydning for Adelen, nemlig Lenene og Stamhusene. Lenene oprettedes i H. t. Grevernes og Friherrerens Privilegier af 1671, og Stamhusene i H. t. Danske Lov 5.—2.—65. Fælles for disse Godser, Majoraterne, var det, at de ubetinget skulde gaa i Arv til en enkelt Arving, derfor kunde de hverken sælges, pantsættes eller gøres til Genstand for Retsforfølgning uden særlig Hjemmel. Fælles for dem var det endvidere, at der til Oprettelsen krævedes en udstrakt Jordbesiddelse, for Grevskaberne 2500 Tdr. Hartkorn, for Baronierne 1000 Tdr. Hartkorn og for Stamhusene 400 Tdr. Hartkorn. Majoraterne bestod derfor ikke af enkelte Gaarde, men af Komplexer af Ejendomme, hvoraf den største Part var Fæstegaarde. Medens Arvejordsrettens Genstand var Jorden i Almindelighed, var Majoraternes Genstand et Gods.

Der blev i Tidens Løb oprettet saa mange Majorater, at de til en Tid sad inde med 20 % af Landets Jord, og til dem hørte saaledes Tusinder af Fæstegaarde. Denne Udvikling var sikkert ikke til Skade for Fæstebønderne, thi disse var bedre tjent med faa, velstillede Godsejere end med mange smaa, der eventuelt tillige var forgældede. Majoraterne var som Følge af Forbudet mod Pantsætning som Regel gældfri eller i hvert Fald ikke meget behæftede. De Bønder, der havde deres Gaarde i Fæste, sad da ogsaa som Regel paa meget lempelige Vilkaar, i hvert Fald var dette Tilfældet i det 19. og 20. Aarhundrede.

Imidlertid ønskede Lovgiverne i Slutningen af det 18. og Begyndelsen af det 19. Aarhundrede at gøre Fæsterne til Selvejere, og for dette var Majoratvæsenet en Hindring, idet i hvert Fald en Del af Majoratbesidderne ikke havde Interesse i at sælge Fæstegodset. Derfor forbød man ved Grundloven af 1849 at oprette nye Len, Stamhuse og Fideikommissgodser og paabød, at de bestaaende skulde overgaa til fri Ejendom. Det varede ganske vist længe, inden dette Paabud blev gennemført, men efter Loven af 1919 er nu alle

Majoratgodser opløste og gaaet over til fri Ejendom.

Efter at saaledes den gamle Arvejordsret er forsvundet, og Majoratgodserne er ophævede, findes der ikke i dansk Ret noget, der kan kaldes Slægtsejendom. Al fast Ejendom kan frit sælges og pantsættes og deles ved Arv ligesom anden Formue. Særlige Regler gælder kun m. H. t. visse Statshusmandsbrug.

Da man i det 18. Aarhundrede fra Lovgivningsmagtens Side virkede for, at Fæstegodset overgik til Selveje, var man ikke blind for, at dette kunde medføre, at Selvejergaardene blev for stærkt behæftede med Gæld, navnlig ved Arvedeling. Derfor gav man ved en Forordning af 13. Maj 1769 Selvejerbonden en vidtgaende Testationsfrihed. Han kunde ved Testamente bestemme, hvem af hans Børn, der skulde have Ejendommen, og sætte Prisen lavere end Værdien. Denne Forordning gælder endnu, men har haft meget lidt Betydning, fordi det aldrig er blevet Sædvane at oprette saadanne Testamenter.

Den Tanke, der har ligget til Grund for Bestemmelsen, har Bondestanden imidlertid realiseret paa anden Maade, nemlig ved Overdragelse i levende Live til en Pris, der ikke var sat efter, hvad Gaarden kunde koste ved Salg til fremmede, men hvad Gaarden kunde bære, uden at Ejeren kom til at sidde for haardt i det, saaledes at han ogsaa kunde klare sig gennem en vanskelig Tid. Tanken var at sikre Ejendommens Forbliven i Slægten, og for dette maatte Hensynet til de andre Arvinger vige.

Som Følge af denne Tankegang er ikke saa faa af vore Landbrugsejendomme forblevet i samme Slægts Eje gennem flere Generationer. Der er herigennem skabt en særlig Værdi. Slægtsgaarden er ikke blot en Erhvervsvirksomhed, den er en Slægts Hjem, hvortil dens Medlemmer føler sig knyttede ved Blodets Baand, og hvis en Slægtsgaard gaar ud af Slægtens Eje, kan det føles som et Tab og et Nederlag for ad-

skillige andre end dem, der direkte rammes heraf. En Fare herfor opstaar navnlig under de Kriser, der med længere Tids Mellemrum har ramt Landbruget.

I det 19. Aarhundrede havde vi to Landbrugskriser. Den første tidsfæstes til Aarene 1818—28, den sidste 1880—1900. Den første skyldtes dels Prisdaldet efter Napoleonskrigenes Afslutning, dels den tidligere Pengeinflation. Krisen rasede voldsomt, Ejendomspriserne faldt til en Fjerdedel af, hvad de havde været, og Tvangsauktioner hørte til Dagens Orden. Regeringen forsøgte nok at hjælpe ved at give nogle Laan, men det forslog intet og hjalp som Regel heller ikke. Man maatte give op og overlade de forgældede Landbrugere til deres Skæbne.

Krisen i Slutningen af Aarhundredet hidrørte fra den store Produktion af Korn i Amerika, der eksporteredes til Europa og trykkede Priserne paa Landbrugsprodukter. Denne Krise havde langtfra en saa ondartet Karakter som Krisen i Aarhundredets Begyndelse, og der blev ikke her i Landet fra Lovgivningens Side truffet nogen Foranstaltning for at hjælpe de kriseramte.

Omkring 1930 begynder det 20. Aarhundredes store Landbrugskrise. Fra Amerika breder der sig et Prisnedslag af uhyggeligt Omfang. Det naar efterhaanden her til Landet, og Priserne paa Landbrugets Produkter falder til det halve eller mere. Krisen havde i Virkeligheden et Omfang omtrent som Krisen i 1818—28.

Krisen fik imidlertid et andet Forløb, idet Lovgivningen ikke denne Gang forholdt sig passiv. Man søgte paa mange Maader at imødegaa dens Ulykker. Man søgte at forbedre Landbrugets Rentabilitet gennem pris-hævende Foranstaltninger paa lignende Maade, som man i andre Lande tidligere havde gjort det gennem Toldpolitik. Man sænkede Kronens Værdi stærkere end i de andre nordiske Lande for at lette Gældstrykket, man greb ind i Forholdet mellem Debitorer og Panthavere ved Regler om Henstand og Moratorium, og endelig stillede Staten store

Beløb til Raadighed til Akkord- og Saneeringslaan. Ved alle disse Foranstaltninger afværgede man en saadan Katastrofe, som Krisen i 1818—28 medførte; ogsaa de for-gældede Landbrugere blev i Almindelighed siddende ved deres Ejendom.

Ved Krisen i 1818—28 var der sket en stærk Reduktion af Landbrugets Gæld, ganske simpelt fordi de forgældede Landbrugere maatte forlade Ejendommene. Under den nuværende Krise skete der omvendt dette, at Gælden steg. Nogle Landbrugere fik ganske vist Gælden nedsat ved Akkord og Gældssanering, men det forslog ikke meget, og de fleste Landbrugere fik større Gæld paa Grund af Landbrugets manglende Rentabilitet. Efter en Beregning fra det statistiske Departement skulde Pantegælden i 1930 have været 3.948 Mill. Efter den Gældsopgørelse, der blev foretaget i 1937, var Pantegælden steget til 4.125 Mill. og androg i Gennemsnit 75,7 % af Panteværdien. Sandsynligvis er det første Tal for højt, saa Gælden er steget endnu stærkere.

Resultatet er saaledes, at man undgik en Katastrofe, men sidder tilbage med Gælden, og i hvert Fald indtil Krigen forandrede Forholdene, havde en stor Part af Landbrugerne Vanskeligheder med at klare Gælden.

I Kriseaarene havde man en Fornemmelse af, at der var noget uheldigt ved den stigende Gældsstiftelse, der havde fundet Sted i Tiden før Landbrugskrisen, og man kom derfor ind paa en Drøftelse af, om der ikke kunde indføres visse Foranstaltninger til Forebyggelse af overdreven Gældsstiftelse i Fremtiden.

Fra Landbrugets Side gøres der undertiden gældende, at der ikke har været andet i Vejen end de daarlige Priser paa Landbrugets Produkter i Krisetiden. Lad os blot faa Lov at tjene gode Penge nogle Aar, saa skal Gælden nok gaa ned.

Dette kan være rigtigt nok, hvis man blot ser Sagen fra de nuværende Landbrugeres Standpunkt, men man maa ikke glemme, at der stadig sker en Omsætning af Landejen-

domme, ca. 5 % af Landejendommene om Aaret, og den gode Fortjeneste giver hurtigt stigende Priser paa Landejendommene og dermed stigende Gæld. Den forrige Krig gav gode Fortjenester, men det medførte ikke faldende, men stigende Gæld. I 1909 var Landbrugets Gæld 1417 Mill. Kr. eller 42,8 % af Panteværdien, men i 1926 var den steget til 3032 Mill. eller 49,7 % af Panteværdien, altsaa ikke blot en absolut, men ogsaa en relativ Stigning. Gælden var steget stærkere end Ejendommenes Værdi. Det viser sig saaledes, at Gælden har en Tendens til at stige saavel i gode som i daarlige Tider, for saa vidt man da ikke i de daarlige Tider overlader de gældbundne Landbrugere til deres Skæbne.

Flere Kommissioner har haft til Opgave at undersøge Muligheden for forebyggende Foranstaltninger m. H. t. Landbrugets Gældsstiftelse, først Landbokommissionen af 1931, dernæst Realkreditkommissionen af 1933 og endelig Gældssaneringskommissionen, der vistnok sidder endnu. Man har i disse Kommissioner navnlig drøftet Muligheden for en konjunkturbestemt Rente, men de mange Aars Arbejde har ikke givet noget som helst Resultat udover rene Kriseforanstaltninger.

Samtidig med, at man saaledes herhjemme har nøjedes med at bøde paa de øjeblikkelige Vanskeligheder uden at se ret langt ud i Fremtiden, er der i vort Naboland Tyskland sket store og mærkelige Ting. Man har saa at sige omdannet Landboforfatningen fra Grunden af.

I Begyndelsen af 1930'erne havde det tyske Landbrug tilsvarende Forhold som det danske, slette Priser for Landbrugets Produkter og en haard Kamp for at klare Gælden. Da Nationalsocialismen kom til Magten i 1933, kom der en ny Landbolovgivning af følgende Indhold:

1. Priserne paa Landbrugets Produkter hævedes, saa de kom paa Højde med Priserne paa andre Varer. Denne Prishævning var mulig, fordi Tyskland indfører

Landbrugsvarer. Man kunde regulere Priserne ved at regulere Indførselen.

2. Landbrugets Gældsforhold blev sanerede gennem Rentenødsættelse, Akkorder og Laan fra det offentlige.
3. Ejendomsforholdene ændredes gennem Arvegaardslovgivningen.

Ved Arvegaardslovgivningen vilde man bl. a. forhindre, at Forbedringen i Landbrugets Rentabilitet førte til stigende Ejendomspriser og derefter til ny Gæld. Forbedringen skulde ikke alene komme de nuværende Ejere, men ogsaa fremtidige Ejere til Gode. Derfor gjorde man Bøndergaardene til Arvegaarde, saaledes at de fremtidig ikke kan sælges, men udelt skal gaa i Arv. Loven er saa omfattende, at jeg ikke kan gaa i Detailler, men for at give et Indtryk af dens Formaal, skal jeg citere Indledningen til Loven, der i faa Ord indeholder saavel Formaal som Hovedreglerne. Den lyder saaledes:

„Rigsregeringen vil under Sikring af gammel tysk Arveskik bevare Bondestanden som det tyske Folks Livskilde.“

Denne almindelige Sætning giver Udtryk for, at Loven har et befolkningpolitisk Formaal. Den skal tjene til at modvirke Børnebegrænsningen og Flugten fra Land til By. Derefter fortsætter Loven:

„Bøndergaardene skal beskyttes mod Forgældelse og Splittelse, for at de varigt kan forblive i frie Bønders Eje som Slægtsarv.

Der skal arbejdes hen til en sund Fordeling af Landbrugenes Størrelse, da et stort Antal levedygtige smaa og mellemstore Bøndergaarde, fordelt over hele Landet saa ligeligt som muligt, er den bedste Garanti for Sundheden i Folk og Stat.

Rigsregeringen har derfor vedtaget følgende Lov. Dennes Grundtanker er følgende:

Et Landbrug og et Skovbrug, der er mindst saa stort, at det kan ernære en Familie og højst andrager 125 ha er Arvegaard, naar det tilhører en Person, der er egnet til at være Bonde.

Arvegaardens Ejer kaldes Bonde.

Bonde kan kun den være, der er tysk Statsborger, af tysk eller beslægtet Afstamning og hæderlig.

Arvegaarden gaar udelt over paa Gaardsarvingen.

Medarvingernes Rettigheder indskrænker sig til Bondens øvrige Formue. De Livsarvinger, der ikke kaldes til Gaardsarving, erholder ven til Gaardens Ydæevne svarende Erhvervsuddannelse og Udstyr. Kommer de uforskyldt i Nød, har de Hjemstedsret.

Gaardsarveretten kan ikke udelukkes eller indskrænkes ved testamentariske Bestemmelser.

Arvegaarden er som Grundregel uafhængelig og ubehæftelig.“

Lovens Formaal er at beskytte Bøndergaardene, de middelstore Brug, mod Splittelse og Forgældelse.

Midlerne dertil er følgende:

1. Bøndergaardene kan hverken sælges eller pantsættes uden Tilladelse af særlige Myndigheder, Arvegaardsretter, der består af Dommere med Bønder som Meddomsmænd.
2. Bøndergaardene kan ej heller gøres til Genstand for Retsforfølgning og Tvangssalg. Der kan alene og kun i begrænset Omfang foretages Udlæg i Ejendommens Produkter.
3. Bøndergaardene gaar uden Arvedeling over paa en enkelt af Arvingerne.

Man har om denne nye Ejendomsordning sagt, at den har gjort den tyske Bonde til Stamhusbesidder. Dette Billede kan man meget godt bruge, naar blot man ogsaa er klar over Forskellen. Ligheden består i, at Arvegaardsbonden ligesom Stamhusbesidderen ikke uden særlig Tilladelse kan sælge eller pantsætte Ejendommen, fordi denne skal gaa i Arv. Forskellen er den, at Stamhuset var et Gods, et Komplex af Ejendomme, medens Arvegaarden er en enkelt Ejendom, normalt af Middelstørrelse. Store Ejendomme kan kun undtagelsesvis og ifølge

særlig Tilladelse undergives Loven. Har en Arvegaardsejer flere Gaarde og flere Arvinger, skal Ejendommene deles mellem Arvingerne. Majoratvæsenet tilsigtede at bevare en stor Formue, som Regel bestaaende af store Jordegodser, for en bestemt Slægt og forhindre, at den spredtes, bl. a. ved Arvedeling. Arvegaardsretten tilsigter at skabe en Middestand, der er uafhængig af laant Kapital. Den nuværende Gæld er ikke bragt ud af Verden, men dette skal ske efterhaanden derved, at de vigtigste Kilder til Gældsstiftelse i Fortiden, Omsætningen og Arvedelingen bliver stoppede. At dette vil vare mange Aar, betragter man som underordnet, da Lovgivningen er bestemt til at vare i Aarhundreder. Det er ogsaa mindre væsentligt, at den i første Omgang skaber særlige Ulemper, navnlig at den stiller Medarvingerne meget ugunstigt. Saadanne Ulemper maa man finde sig i af Hensyn til de store Fordele, der vil komme Efterslægten til Gode.

Det er for os en uvant Tankegang, at man paatager sig Ofre i Nutiden af Hensyn til Fordelene for Efterslægten. I vor Landbrugspolitik har man altid søgt at klare de øjeblikkelige Vanskeligheder uden at tænke saa langt frem i Tiden. Men i Arvegaardslovens Tankegang er dog noget, der finder Genklang. I den Slægtsgaardstradition, som jeg tidligere har omtalt, ligger en lignende Tankegang. Naar Slægtsgaarden blev overdraget, regnede man ikke med, hvad den kunde koste ved Salg til fremmed, men hvad Overtageren kunde magte uden at komme til at sidde for haardt i det. For at sikre Gaardens Forbliven i Slægten har Medarvingerne ydet Ofre paa samme Maade, som Arvegaardsloven foreskriver det. Den Arveskik, som Arvegaardsloven henviser til og bygger paa, er det samme, som Slægtsgaardstraditionen hos os.

Nu vil adskillige sige, at Tyskernes Lovgivning ikke kommer os ved, men det er en forkert Opfattelse. Udviklingen i de smaa Lande er altid bleven paavirket af Udviklingen i de store Lande, og i Særdeleshed har

Udviklingen i Tyskland altid spillet en betydelig Rolle for os. Hvis vi ser tilbage paa Historien, viser denne, at ingen store Bevægelse i Tyskland har undladt at sætte sine Spor hos os, f. Eks. har vi faaet Kristendommen, Reformationen, Pietismen, Socialismen over Tyskland, og paa Landborettens Omraade var vi engang forud for Tyskland, nemlig m. H. t. de store Landboreformer i Slutningen af det 18. Aarhundrede, men vi maa da ikke glemme, at Landet dengang var et dansk-tysk Rige, og at mange af de Mænd, der indlagde sig Fortjeneste paa dette Omraade, var helt eller halvt tyske. Som Regel er Bevægelsen gaaet fra Tyskland til os, men det har taget sin Tid, og Bevægelsen er omdannet og tilpasset efter vore Forhold. Som et Eksempel paa Paavirkningen fra Tyskland kan jeg ogsaa nævne det Forslag til nye Arveregler for Landejendomme, der findes i det nye Udkast til Arvelov. Ser man nøjere efter, har de i Virkeligheden deres Oprindelse fra den tidligere tyske Ret, de er blot kommen til os over Finland og Sverrig. De er lige saa godt tyske som Arvegaardsloven, men de er i Tyskland afløst af denne. Forslaget gaar ud paa, at en Landbrugsejendom, der falder i Arv, kan overtages af en af Arvingerne til en billig Pris, 80 % af Ejendommens skattepligtige Værdi. Man vil hermed modvirke overdreven Gældsstiftelse ved Arvedeling. Tanken kan være rigtig nok, men en saadan Regel vil have meget ringe Betydning, fordi det er ret sjældent, at en Landejendom gaar i Arv paa denne Maade. Som Regel sker Ejerskifte indenfor Familien ved en Overdragelse i levende Live, og her finder Arveregler ingen Anvendelse. Skal man bekæmpe den Gældsstiftelse, der sker ved Ejerskifte indenfor Familien, maa ogsaa disse Overdragelser medtages. I det hele taget skal der en langt mere indgribende Lovgivning til, hvis for megen Gældsstiftelse skal bekæmpes. Paa dette Omraade har Arvegaardslovgivningen vist Vejen, men en anden Sag er, om man skal følge den i Enkeltheder. I en af mig i

1937 udgivet Bog „Slægt og Jord“ har jeg skitseret en Lovgivning, som jeg har kaldt en Arvegaardslovgivning paa Grundlag af nordisk Ret og Tradition, idet Forslaget i nogen Grad ligner den norske Odelsret og vor Slægtsgaardstradition. Jeg maa her nøjes med nogle Hovedtræk:

1. En Landbrugsejendom bliver en Arvegaard, naar den i 20 Aar har tilhørt en Person eller ham og senere hans Efterkommere, for saa vidt han ikke lader tinglyse en Erklæring om, at Ejendommen ikke skal være Arvegaard.

I Modsætning til tysk Ret kræves saaledes en længere Tids Tilknytning mellem Personen og Ejendommen, og hvis Ejeren ikke ønsker, at Ejendommen skal blive Arvegaard, kan han forhindre det.

2. Naar en Ejendom er bleven Arvegaard, kan Ejeren ikke sælge den til fremmede, hvis nogen af Arvingerne er villige og egnede til at overtage den.
3. Ejendommen skal overgaa til Arvingen til en af Loven fastsat Pris, f. Eks. 75 % af Panteværdien. •
4. Da Arvingerne har Ret til at overtage Ejendommen til den nævnte billige Pris, maa Ejendommen ikke behæftes over denne, og der kan ikke til Skade for Arvingerne foretages Udlæg i den over denne Grænse.
5. Ejendommen skal fremdeles gaa i Arv, saa længe nogen af Familien er villig og egnet til at overtage den. Har en Arving Børn, overgaa Retten til hans Søskende eller deres Børn.

En saadan Lovgivning vil rejse en Mængde Detailspørgsmaal, som jeg slet ikke kan komme ind paa. Jeg skal blot sige, at Forslaget i Virkeligheden er bygget paa Slægtsgaardstraditionen. Det er denne, der udformes i en Lov. Slægtsgaardstraditionen har haft sin store Betydning, men en Lov kan give et langt stærkere Værn. Den skal sikre Ejendommens Forbliven i Slægten, men den

skal ogsaa give den enkelte Ejer et Værn mod Konjunktursvingningerne: Hvis en Ejer paa Grund af Krise og Uheld f. Eks. ved Kautionsforpligtelser faar for stor Gæld, vil hans Kreditorer ikke have Interesse i at drive ham fra Ejendommen, thi denne skal da overgaa til en Arving til den af Loven fastsatte Pris, saaledes at Panthavere, der ikke dækkes af denne, intet faar. De vil derfor i egen Interesse lade Debitor blive ved Ejendommen, hvis han er nogenlunde dygtig og flittig.

Som det vil ses, er det ikke Maalet med denne Lovgivning at afskaffe Pantegælden, men at holde den indenfor saadanne Grænser, saa der bevares en Stand af Landbrugere, der er uafhængige af Kapitalen og dermed har opnaaet den nødvendige Tryghed i Besiddelsen. Det er heller ikke Meningen, at Lovgivningen skal omfatte alle Ejendomme af en vis Størrelse, som den tyske Arvegaardsløvgivning gør det. Der skal blot gives de Landbrugere, der ønsker det, Lejlighed til at sikre Ejendommen for sig selv og deres Slægt, mod at de yder det Offer, at de giver Afkald paa en eventuel Spekulationsgevinst ved Salg af Ejendommen. Der skabes paa den Maade en Gruppe Landbrugsejendomme, der er unddragne fra Handel og Spekulation. Ved Siden af vil der findes en Gruppe frit omsættelige Ejendomme, og foreløbig vil denne Gruppe naturligvis blive langt den talrigeste. Arvegaardene eller Slægtsgaardene vil med Tiden tiltage i Antal, fordi den Ejendom, som engang er bleven Arvegaard, vil blive ved at være det, og der vil komme nye til. Hvis nogen vil være betænkelig herved, kan man spørge, om det da har været til Skade for Samfundet, at der faktisk har været en Del Ejendomme, som har været unddraget Handel — nemlig Slægtsgaardene — om det ikke tværtimod er en Fordel, at der findes en Stab Landbrugere, der føler sig nøje knyttet til en bestemt Ejendom og dermed ogsaa til den Egn, hvori den findes.

Hvorledes Lovgiverne vil stille sig til Tan-

ken om en Arvegaards- eller Slægtsgaardsret, tør jeg ikke have nogen Mening om. De har gennem mange Aar haft nok at tænke paa med de øjeblikkelige Vanskeligheder. Det vanskeligste er maaske at vække Interessen for Sagen. Det er ikke saa sikkert, at Tanken vilde møde Modstand. Jeg kan i hvert Fald henvise til, at der allerede i 1936 er indført en Slags Arvegaardslovgivning paa Island, hvor den kaldes Odelsret. Efter denne Lov kan en Landbruger under visse Betingelser gøre sin Ejendom til Slægtsodel. Den skal da vedblive at gaa i Arv i Slægten og maa ikke sælges eller pantsættes for mere end 50 % af Ejendomsskylden. Der er ganske vist knyttet saadanne Betingelser til Oprettelsen, saa jeg tror ikke, at Loven vil faa nogen Betydning — der kræves udtrykkelig Viljeserklæring fra Ejeren, Samtykke fra hans Børn over 16 Aar, og Gælden maa ikke overstige en bestemt Størrelse — men Lovgivningen har dog godkendt den Tanke, at der kan oprettes Slægtsejendomme, der er unddraget Omsætning, fordi de skal gaa i Arv. Det er da muligt, at noget lignende kan gennemføres hos os, men skal der opnaas et Resultat, er det nødvendigt, at der gøres et Arbejde for Sagen, og derfor finder jeg det en glædelig Begivenhed, at der er stiftet en Forening, som kan blive et Tale-
rør for Tanken —.

BØGER

Slægten Lorenzen fra Rinkenæs. Tredje Udgave ved J. F. Gotschalk og Albert Fabritius. Denne Stamtavle er grundlagt af den afdøde Stiftsskriver i Roskilde H. R. Hiort-Lorenzen. Han, der var den ene af Danmarks Adels Aarbogs og af Patriciske Slægters Grundlæggere, og som til disse udarbejdede saa mange Slægtsregistre, præsenterede her sin egen Slægt. Det er nu tredje Gang, denne Stamtavle udkommer. De to tidligere er udsolgt. Men iøvrigt er de alle tre forskellige i Anlæg. Den tørste, fra 1876, omfattede Stamfaderen Nis Lorenzens samlede Descendens; den næste fra 1903 omfattede kun den gennem mandlige Led fortsatte Efterslægt. I den nu udsendte er man gaaet en Mel-

lemvej og har taget kvindelige Slægtsmedlemmers Efterslægt med. Slægten Lorenzen rummer mange kendte Medlemmer; mest kendt er stadig Stænderdeputeret Peter Hiort-Lorenzen, hvis Navn i 1842 vandt særligt Ry. I Anledning af 100-Aaret udsendes nu denne 3. Bog.

Bogen er i sin omhyggelige Udarbejdelse ved J. F. Gotschalk og Albert Fabritius en værdifuld Forøgelse af vor genealogiske Literatur.

*

Jord. Skuespil i 3 Akter af Ch. R. Demuth. Nyt Nordisk Forlag. Det er et Skuespil om en Slægtsgaard, og det fortjener at læses af Slægtsgaards-
ejere. Forfatteren lader Thor Bonde et Sted sige: „— jeg har kun et eneste Barn. Og hun skal have Gaarden her. Den skal bevares. Den skal blive i Slægtens Eje. Det er — ja, undskyld at jeg siger det — men jeg føler, at det er min hellige Pligt at bevare den der. Og hun skal have den for at kunne leve. Jeg ved det. Hun kan ikke trives udenfor. Det er mere end bare et Stykke Jord. Det er en Del af os selv. Ja, hun kan maaske rive sig løs med Magt, løbe ud i det fremmede. Det har mange jo gjort. Men de bliver rodløse, og enten gaar de til Grunde, eller ogsaa maa et senere Led i Slægten kæmpe sig slæbe sig tilbage igen. Her hører vi til. Vi er Bønder“. Men læs Skuespillet selv. Det fortjener det. Og se det, hvis det skulde blive opført.

*

„Vi og vor Fortid“ er en Serie af Smaa-bøger, som en Historikergruppe udsender paa J. H. Schultz Forlag. Det begyndte med Bogen om „Den danske Landsby“. Senere er bl. a. kommet „Den danske Bondegaard“, hvori Museumsinspektør Axel Steensberg fra Nationalmuseet skildrer den danske Bondekulturs Historie. I samme Serie udkommer „Husmænd i Danmark“, hvori Dr. phil. Fridlev Skrubbeltrang giver en Skildring af danske Husmænd gennem 300 Aar. Disse smaa Bøger fortjener at læses, for de giver et udmærket Billede af dansk Landbrug og dansk Bondekultur. De unge Historikere gør en fortjenstfuld Indsats med dem.

*

Godtfolk og Skidfolk og nogle af de andre. Salomon J. Frifelt. Gyldendal. Forfatteren Salomon J. Frifelt, som netop har holdt nogle Foredrag indenfor Foreningen, læste et Par Steder en Novelle: „Ride, ride Ranke —“, en ovenud morsom og tilmed sandfærdig Skildring af, hvorledes de første islandske Heste kom til et jysk Hedesogn. Denne Novelle findes sammen med en halv Snes andre i ovennævnte Bog. I Bogen møder vi stærke, stridige og særprægede Sind, saaledes som de præges, hvor Tilværelseskampen er barsk og krævende og Na-

turen utæmmet og overmægtig. Forfatteren har en særegen levende Fortællemaade, en stærk Naturfølelse og et smittende jysk Lune samt et indlevet Kendskab til de Mennesker, han skildrer, saa det er forstaaeligt, at han har vundet saa stor Folkeyndest, som han har. Vi anbefaler at læse hans Bøger. Man vil ikke fortryde at stifte Bekendtskab med denne vestjyske Slægtsgaardsejer.

Foreningens Medlemstal

pr. 16. Marts 1943.

Nedenstaaende følger en Fortegnelse over Foreningens Medlemstal, opgjort den 16. Marts. Dette Tal omfatter alle Medlemmer, men da omved 200 Medlemmer endnu ikke har betalt Kontingentet, ligger det virkelige Medlemstal saa meget lavere. Under Amterne er angivet en Del, hvor Medlemstallet er særlig stort, især i Forhold til Antallet af Slægtsgaarde i de paagældende Sogne. Som man vil se, er der mange Medlemmer i de Amter og Lokalforeninger, hvor der er gennemført Besøg paa Slægtsgaardene. Dette Arbejde vil i Løbet af i Aar blive udvidet til at omfatte ogsaa de resterende Amter, især i det nordlige Jylland. Vi haaber, at først og fremmest Tillidsmændene, men ogsaa alle Medlemmer vil faa Naboer og Bekendte, som ejer Slægtsejendomme, til at blive Medlemmer. Vi har nemlig sat os det Maal at naa 10,000 Medlemmer, idet Foreningen saa vil være i Stand til at gøre en virkelig Indsats til Fordel for Bevarelsen af Slægtsgaardene. Enhver vil kunne forstaa, at en halv Snes Tusind Slægter, hvis Ejendom mindst har været i Slægten i omved 100 Aar, betyder en Magt, som man ikke kan komme udenom, hvis der overfor Lovgivningsmagten skal gøres en Indsats for Bevarelsen af disse Gaarde i Slægternes Eje.

Bornholms Amt	27
Københavns Amt	118
Lyndby Sogn	8
K. Saaby Sogn	8
Frederiksborg Amt	289
Blistrup Sogn	12
Ferslev Sogn	13
Hornbæk Sogn	12
Karlebo Sogn	15
Ramløse Sogn	13
Sorø Amt	96

Bjæverskov-Stevns og Fakse Herreder	334
Haarlev Sogn	19
Herfølge Sogn	18
Hellested Sogn	19
Magleby Sogn	21
St. Hedinge Landsogn	34
Fakse Sogn	18
Sdr. Dalby Sogn	22
Tybjerg-Hammer og Baarse Herreder	71
Allerslev Sogn	10
Snesere Sogn	15
Odsherred-Tuse og Merløse Herreder	234
Faarevejle Sogn	20
Grevinge Sogn	27
Højby Sogn	25
Hørby Sogn	23
Løve-Arts og Skippinge Herreder	11
Møen	88
Borre Sogn	19
Elmelunde Sogn	18
Keldby Sogn	18
Magleby Sogn	14
Falster	179
Gundslev Sogn	18
Torkildstrup Sogn	14
Aastrup Sogn	14
Horbelev Sogn	15
Lolland	85
Kappel Sogn	11
Radsted Sogn	13
Taars Sogn	11
Svendborg Amt	477
Horne Sogn	23
Humble Sogn	13
Landet Sogn	15
Ringe Sogn	13
Odense Amt	245
Fravde Sogn	11
Skamby Sogn	12
Assens Amtsradsreds	183
Barløse Sogn	10
Nr. Aaby Sogn	10
Tanderup Sogn	12
Vejlby Sogn	11
Hjørring Amt	36
Aalborg Amt	55
Ø. Hassing Sogn	18
Thisted Amt	11
Randers Amt	100
Draaby Sogn	10
Gjerrild Sogn	16
Viborg Amt	48
Vorning Sogn	12

Salling-Fjends og Ginding Herreder . . .	217
Lyby Sogn	11
Fur	12
Lem Sogn	11
Sal Sogn	17
Sevel Sogn	15
Ringkøbing Amt	124
Hjerm Sogn	15
Sdr. Bork Sogn	10
Sdr. Vium Sogn	13
Ulfborg Sogn	13
Aarhus Amt	17
Vejle Amt	126
Gaverslund Sogn	15
Smidstrup Sogn	18
S. Bjært Sogn	20
Ø. Starup Sogn	16
Ribe Amt	274
Ansager Sogn	19
Horne Sogn	20
Lunde Sogn	20
Nr. Nebel Sogn	19
Tistrup Sogn	23
Torstrup Sogn	17
Ølgod Sogn	25
Haderslev Amt	431
Agerskov Sogn	18
Gram Sogn	25
Hammelev Sogn	20
Hygum Sogn	16
Tyrstrup Sogn	19
Øsby Sogn	15
Ø. Lindet Sogn	15
Aabenraa Amt	115
Egvad Sogn	16
Felsted Sogn	21
Hjordkær Sogn	18
Sønderborg Amt	324
Ulkebøl Sogn	42
Hagenbjerg Sogn	22
Egen Sogn	28
Lysabild Sogn	34
Hørup Sogn	20
Sottrup Sogn	21
Broager Sogn	20
Tønder Amt	135
Ballum Sogn	20
Døstrup Sogn	16
	<u>Ialt 4540</u>

Højskolehjemmet - Roskilde

I Slægtsgaardens Fodergang
bør aldrig mangle

Granddanoissan Kødbenmel

med Jod og Jern.

Dette værdifulde Foder tilfører Dyrene, hvadenten det er Køer, Heste eller Svin, sund animalsk Æggehvide samt livsvigtige Metal- og Mineralsalte.

Desværre skal der under de nuværende Forhold Mærker til Køb af denne Vare, og har De saadanne, er vi selvfølgelig straks til Tjeneste, ellers melder vi os til Tjeneste den Dag, der atter er fri Handel.

A/S Fabriken Grand Danois

Telefoner: Central 12571 - 12572 - 8030

Kresten Foged

statsaut. Revisor

Tlf. Øbro { 30
5000

Østerbrogade 88
København

Køb og Salg.

Har De en Hest, Ko eller andet at sælge, f. Eks. Avlsdyr, skulde De prøve at annoncere i „Slægtsgaarden“, det skulde være mærkeligt, om der ikke blandt Læserne fandtes en Køber! — Og saa støtter De Bladet og dermed Foreningen.

Annoncer kan sendes direkte til

„Slægtsgaarden“s Ekspedition,
Dosseringen 14, København.